

ska etnologie stojí nakonec za zmínku i *Dodatky*, přinášející Skaličková hesla z Ottova slovníku naučného nové doby (s. 1286–1304, publikované tedy v letech 1934–1943), v nichž se náš autor nejednou mihne jako kompilátor či „prezentátor“ exotiky, přesněji exotických jazyků; příkladem budiž obsáhlé heslo *Papuánské jazyky* (s. 1296), odvolávající se nejen na Trombettiho a specialistu Raye, nýbrž i na Wilhelma Schmidta.

František Vrhel

Dagmar Klímová, TO VŠECHNO JSEM JÁ. OHLÉDNUTÍ PŘI PŘÍLEŽITOSTI OSMDESÁTIN FOLKLORISTKY DAGMAR KLÍMOVÉ. Nakladatelství Bor, Liberec 2006. 299 s. –

Sborník *To všechno jsem já*, vydaný k životnímu jubileu PhDr. Dagmar Klímové, CSc., je výjimečný publikační počín na poli etnologie. Jde o první publikaci, věnovanou některé osobnosti naší folkloristiky, která se zabývá nejen tvorbou autora v celé její šíři, ale minimálně stejný důraz klade také na dokumenty osobní povahy. Poznáme to z knihy ještě dříve, než otočíme na první stránku: obálka je plná fotografií s různými podobami D. Klímové a název nás nenechává na pochybách, že se budeme moci s autorkou seznámit důvěrněji než jen jako posluchači na přednášce.

Dvě třetiny textu jsou věnovány tematicky seskupeným studiím D. Klímové podle jejího vlastního výběru. Mnohdy jde o práce málo známé a hůře dohledatelné a jejich uvedení ve sborníku je navrací zpět k plnému životu a odvrací nebezpečí, že zůstanou nepovšimnuty a pro zájemce o folkloristiku ztraceny. První pětice témat je reprezentována po jednom článku. V sekci *Orientalistika* možná překvapí, že

se autorka zabývá folkloristickými motivy na mezopotámských pečetních válečcích, ale i to je součástí její erudice, k níž ji dovedlo odborné zaměření jejího manžela, historika klínopisného práva Předního východu. Dalšími příklady by mohly být studie o hadovi a vodníkovi, kde je tento ikonografický materiál také bohatě použit. Z rané autorčiny publikační činnosti pochází článek z oblasti materiální kultury, věnovaný oděvu na Hornácku, které D. Klímová podrobně poznala na svých terénních výzkumech a které se stalo jejím druhým domovem. Etnolingvistika, autorčino oblíbené téma, které se vynoří ještě v článku o anekdotách, je zastoupena předmluvou k nedávno vydané ruské publikaci o českých zaklínadlech. Patrně těžko bychom bez vodítka hledali následující článek o kamenech a skalních útvarech v místních pověstech, který vyšel v časopise *Kámen*, periodiku, zabývajícím se přírodním kamenem od jeho těžby po kulturní historii. Pátý příspěvek je ukázkou zpracování dobové povinného tématu – dělnického folkloru. Dalším tématem je *Systematika slovesných druhů*, do nějž je zařazen jeden z novějších článků o pověstech s tureckou tematikou, které se autorka dlouhodobě věnovala (připomeňme jen rozsáhlou studii *Turecké války v lidovém podání východní Moravy v NVČ 1953*), dále článek o vztahu lidové prózy a přísloví a práce o politické anekdotě, založená převážně na jazykových hříčkách. Tématu *Lidová próza* a katalogizace dominují dva texty o vodníkovi. Článek *Vodník* v českém lidovém podání je bohužel zkrácen na necelou polovinu originálního rozsahu, chybějí části o mezinárodních souvislostech, textová příloha s komentovanými vyprávěními o hasrmanu a chybějí také ilustrace, v původním článku hojně zastoupené. Druhý text je ukázkou přibližně stovky číslovaných motivů a typů z rukopisného katalogu démonologických pověstí.

Poslední okruh Mezi literární vědou a folkloristikou obsahuje studii o vztazích umělecké stylizace a autentické formy v lidových pohádkách, zpracovaných K. J. Erbenem. Erbenovo pojetí pohádek je přítomno také v následujícím článku o romantickém období a české lidové próze. Velmi zajímavý je článek s nenápadným titulem Smysl a význam pohádky v moderní společnosti, který je ve skutečnosti souborem poutavých folkloristických poznámek k dílu zakladatele žánru fantasy J. R. R. Tolkiena. Je škoda, že tato průkopnická práce zapadla v opavském sborníku z konference, určitě by o ni byl velký zájem později, až by vyšel Pán prstenů v češtině a obliba Tolkienova díla se začala rychle šířit. Poslední text, psaný výlučně pro tento sborník a věnovaný fantasy literatuře, již přechází do roviny osobnější. Můžeme autorku jen obdivovat, že ve svém současném věku čte v originále nejen Tolkiena, ale i Harryho Pottera J. K. Rowlingové a není jí neznámá ani humorná fantasy Terryho Pratchetta nebo nejnovější dračí saga mladého spisovatele Ch. Paoliniho.

Zbývající třetinu knihy tvoří rozmanité přílohy, přibližující autorčin život a tvorbu a podávající také svědectví o době totality. Profesně zaměřená část obsahuje rozhovor z roku 1993, teze a posudek J. Horáka na autorčinu kandidátskou práci a také životopis, v němž je popsáno etnografické pracoviště ČSAV a podmínky, kterými bádání ztěžovala režimní byrokracie.

Ve vzpomínkové části můžeme sledovat autorčin vztah k Horňácku, kam zavítala coby vysokoškolačka na terénní výzkum roku 1947, kdy se před ní – Pražankou – otevřel archaický svět. Dočteme se o autorčiných publikačních možnostech v komunistickém Československu a o tom, proč první samostatná publikace D. Klímové vychází až k jejím osmdesátinám, dočteme se o těžkostech s cenzurou, o zahraničních cestách i o setkáních s jinými folkloristy.

Své místo v knize mají i fotografie z rodinného archivu a autorčiny vlastní kresby a akvarely.

Personální bibliografie D. Klímové nebyla zařazena záměrně, neboť ji vydavatelka přenechala Národopisné revui, která ji plánuje letos vydat jako samostatnou přílohu. Z celého sborníku dostáváme jasnou představu o neobyčejné píli a širokém odborném záběru autorky i o těžkých podmínkách, v nichž musela tvořit. Musím se však ptát: proč nevznikla žádná publikace ani po roce 1989, přestože by bylo z čeho vybírat? Proč zůstaly v rukopisech knihy o démonologických pověstech, o anekdotě, o lidovém vyprávění v době národního obrození? A proč tento reprezentativní sborník nevydává Etnologický ústav AV ČR, ale regionální nakladatelství Bor, které si je bezesporu vědomo komerční ztrátovosti takového podniku? Česká folkloristika tu má velký dluh a lze jen doufat, že sborník To všechno jsem já nebude knihou první a poslední, jak se vyjádřila sama autorka, ale že se podaří z jejího velkého potenciálu ještě něco získat.

Jan Luffer

VOCES DIVERSAE: LESSER-USED LANGUAGE EDUCATION IN EUROPE. Edited by Dónall Ó Riagáin. Cló Ollscoil na Banúona, Belfast 2006, s. 197. –

Příručnicích děl věnovaných evropským minoritám a minoritním jazykům nemá český čtenář k dispozici právě nadbytek. O to větší pozornosti si zaslouží odkaz na encyklopedickou příručku Leoše Šatavy *Národnostní menšiny v Evropě* (Ivo Železný, Praha 1994) a na neméně inkluzivní *Encyklopedii jazyků Evropy* Glanvillea Pricea a kolektivu (Volvox Globator, Praha 2002, přeložili V. Černý, S. Heřman

Český
lid

ETNOLOGICKÝ

ETHNOLOGICAL JOURNAL

ČASOPIS

STUDIE

Leoš Šatava

**Etnická identita, jazykové postoje a recepce kultury
u žáků lužickosrbských škol**

Pavel Sitek

K problematice imigračních otázek ve Francii

Markéta Holubová

**Život v jezuitské rezidenci v Golčově Jeníkově
v období baroka**

MATERIÁLY

Olga Nešporová

**Preferenční způsoby pohřbu
mezi současnými českými věřícími na příkladu
čtyř pražských náboženských skupin**

KONFERENCE

ZPRÁVY

LITERATURA

4

ROČNÍK 93/2006